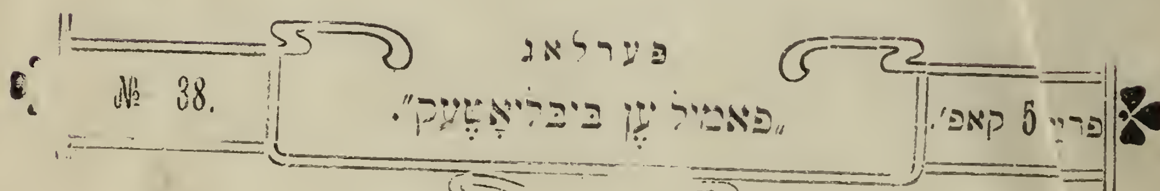

שלום עליכם.

ל"ג בעומר

Варшава, 1910.

ווארשא. תרע"א.

Лагъ боймеръ разск. Шолемъ Алейхема.
Тип. Ф Бaумриттеръ Красинская площ. 6.

ל״ג בעומר:

א.

— אָנוּ, סוּמְט נוּר אַהֶער, קִינְדֶער, אִיךְ בָּעדַארְף אַייךְ עֶפִּיס זָאגֶען אַ נַייעֶס! — אַזוֹי רוּפְט זִיךְ אָן צוּ אוּנְז אַ טָאג פַאר לַ״ג בָּעוֹמֶר דֶער רֶבִּי רֶב יוּדִיל מַלְאַךְ־הַמָּוֶת, אוּנ מִיר שְׁטֶעלֶען אוֹיף מוֹיל אוּנ אוֹיעֶרֶען, וָואס וֶועט אוּנְז עֶפִּיס דֶער רֶבִּי זָאגֶען פַאר אַ „נַייעֶס“?

אִיךְ זָעה, וַוייסֶע הָבְרָה׳נִיקֶעס, אַז אִיהר וִוילְט אִיךְ זָאל אַייךְ דָא אָבְּמָאהלֶען מַיין רֶבִּי׳ן וָואס פַאר אַ פָּנִים עֶר הָאט — מְהוּ אִיךְ אַייךְ צוּלִיעבּ; נָאר בִּתְנַאי אִיהר זָאלְט מִיךְ נִיט קְוֶועטְשֶׁען, פַאר וָואס מֶען הָאט אִיהם גֶערוּפֶען מִיט׳ן נָאמֶען „מַלְאַךְ־הַמָּוֶת“. אַ קְלוּג יוּנְגֶעלִי וֶועט זִיךְ אַלֵיין שְׁטוֹיסֶען פַאר וָואס: מַחֲמַת מִיר הָאבֶען פַאר אִיהם מוֹרָא גֶעהַאט וִוי פַאר אַ מַלְאַךְ־הַמָּוֶת. וֶועט אִיהר דָאךְ פְרֶעגֶען פַאר וָואס הָאבֶען מִיר פַאר אִיהם מוֹרָא גֶעהַאט וִוי פַאר אַ מַלְאַךְ־הַמָּוֶת? מַחֲמַת עֶר פְלֶעגְט אוּנְז שְׁמַייסֶען מִיט אַייזֶערְנֶע רִיטֶער בִּיז בְּלוּט זָאל גֵעהן. אַי פַאר וָואס הָאט עֶר אוּנְז גֶעשְׁמִיסֶען מִיט אַייזֶערְנֶע רִיטֶער בִּיז בְּלוּט זָאל גֵעהן? מִסְתָּמָא הָאבֶען מִיר פֶערְדִיעֶנְט, מִיר הָאבֶען נִישְׁט גֶעוָואלְט לֶערְנֶען... לְמַאי הָאבֶּען מִיר נִישְׁט גֶעוָואלְט לֶערְנֶען? מִסְתָּמָא זֶענֶען מִיר גֶעוֶוען גְרוֹיסֶע שְׁקָצִים... הַקִּצוּר ס׳אִיז דָאךְ אַ מַעֲשֶׂה אָהן אַ סוֹף — מֶע הָאט אִיהם גֶערוּפֶען „רֶב יוּדִיל מַלְאַךְ־הַמָּוֶת“, אוּנ זַייט זִיכֶער, אַז עֶר הָאט דֶעם נָאמֶען פֶערְדִיעֶנְט כָּשֵׁר, חָאטְשׁ אוֹיסְזֶעהֶען הָאט עֶר אוֹיסְגֶעזֶעהֶען דַוְקָא נִישְׁט וִוי אַ מַלְאַךְ הַמָּוֶת: אַ קְלֵיינְס, אַ נִידֶערִיגְס אַ טְרוּקֶענְס וִוי גְרוֹגֶרֶת דְרַבִּי צָדוֹק, וִוי אַ פַייג הֵייסְט דָאס; דָאס פָּנִים טוּנְקֶעל גְרִין גֶעלְבְּלִיךְ וִוי אַ פַאר אַ יָאהְרִיגֶער לוּלָב, אוּנ גֶעקְנֵייטְשְׁט וִוי אַ מַצָּה שְׁמוּרָה; דִי בַּאקֶען אַיינְגֶעפַאלֶען, אַ בֶּערְדִיל קוּים קוּים וָואס סֶע שְׁפְּרָאצְט אִי דָאס נוּר עֶרְטֶערְוַוייז; אַ נָאז, זָעהט אִיהר, גְרָאד אַ הִיבְשֶׁע; הוֹיבְּט זִיךְ אָן דִין אוּנ לָאזְט זִיךְ אוֹיס גְרָאבּ, אוּנ אוֹיסְגֶעבּוֹיגֶען וִוי אַ שׁוֹפָר;

אונ אין גאָרגֶעל אַ קְנאָפּ, וָואס גְלִיטְשְׁט זִיךְ אַרָאבּ אונ אַרויף, גְלַייךְ וִוי עֶס וָואלְט אַרוּמְגֶעלָאפֶען דָארְטֶען אִינְוֵוייניג אַ מַייזִיל...

— וָואס פַאר אַ טָאג הָאבֶּען מִיר מָארְגֶען? — פְרֶעגְט אוּנְז דֶער רָבִּי מִיט אַ נִגוּן, בַּייגְט אַיין דֶעם קָאפּ אונ מַאכְט צוּ אַיין אַייגִיל.

— לַ״ג בְּעוֹמֶ—ר! — שְׁרַייעֶן מִיר אוֹיס אַלֶע אִין אַיין קוֹל, וִוי דִי צִיגֶעלִיךְ, אַז זַיי שְׁרַייעֶן „מֶעעע!“...

— וָואס אִ״ז לַ״ג בְּעוֹמֶר? — פְרֶעגְט עֶר אוּנְז וַוייטֶער מִיט׳ן זַייגֶענֶעם נוּסַח.

— דְרַיי אונ דְרַייסִיג טָאג אִין דֶער סְפִירָה — עֶנְטְפֶערֶען מִיר אִיהם.

— וָואס טְהוּעֶן חֵדֶר יוּנְגְלֶעךְ לַ״ג בְּעוֹמֶר?

— חֵדֶר יוּנְגְלֶעךְ לַ״ג בְּעוֹמֶר לֵייגֶען זִיךְ צוּנוֹיף אַלֶע אִינְאַיינֶעם אונ מַאכֶען אַ סְעוּדָה.

— וָואס נָאךְ טְהוּט מֶען לַ״ג בְּעוֹמֶר?

— מֶען נֶעמְט דִי „פַייל־עֶנְבּוֹיגֶענְס“ מִיט דִי „רָאדְבִּיקְסְלִיךְ“ אונ מֶען גֵעהט גֶעוַואפֶענְט מִיט כְּלֵי זַיִן אונ מִיט גֶעזַאנְג וַויט וַויט אוּנְטֶער׳ן שְׁטָאדְט אַרוּם.

— אָט אַזוֹי — רוּפְט זִיךְ אָן דֶער רָבִּי אונ עֶפֶענְט אוֹיף דָאס אַייגִיל — אָט אַזוֹי הָאבּ אִיךְ אַייךְ לִיעבּ; אָט אַזוֹי זֶענְט אִיהר וואהלֶע יוּנְגְלֶעךְ; אונ דֶערְפַאר לָאז אִיךְ אַייךְ אָבּ פְרַיי כִּמְעַט אוֹיף אַנְדֶערְהַאלְבֶּען מֵעת לְעֵת.

דֶערְהֶערְט דָאס וָוארְט „פְרַיי“ אונ נָאךְ „אוֹיף אַנְדֶערְהַאלְבֶּען מֵעת לְעֵת“, טְהוּן מִיר אַ שְׁמֵעה אוֹיף אַלֶע פוּן דִי עֶרְטֶער, אונ ווִילֶען זִיךְ לָאזֶען לוֹיפֶען אַהֵיים; נָאר אַיין קוּק פוּן רֶבִּינְ׳ס קְלַיינֶע אַייגֶעלִיךְ אִיז גֶענוּג, אַז מִיר זָאלֶען בְּלַייבֶּען צוּגֶעקְאוָועט צוּ אוּנְזֶערֶע עֶרְטֶער.

— אַ הַא! — רוּפְט זִיךְ אָן דֶער רָבִּי — שׁוֹין נָאר מִיט אַיין אַנְדֶער נוּסַח — זֶעה נָאר זֶעה! שׁוֹין פַארְטִיג אוֹיפְ׳ן פִּידְפַאלִיסוּ? אִיהר הָאט נוּר דֶערְהֶערְט דָאס וָוארְט פְרַיי, הָאט אִיהר שׁוֹין פַארְגֶעסֶען דֶעם עוֹל פוּנְ׳ם חֵדֶר אונ זֶענְט שׁוֹין גְרֵייט צוּ שְׁפְּרִינְגֶען וִוי דִי ווִילְדֶע צַאפֶּעקְלִיךְ הָאץ — הָאץ — הָאץ! — זָאג אִיךְ אַייךְ אָן, טָאמֶער חָלִילָה...

איהר ווייסט דאך שוין וואס איך מיין? לאם איך זעהען אויף עמיצען פון אייך א ריס אויף דער קאפאטע, אדער א דראפ אויפ'ן פנים, אדער אזוי עפים א סימן פון שקאצ'עריי מאך איך פון אייך...

דער רבי רב יודיל נעמט ארויס דעם קאנטשיק פון דער גמרא „מסכת מכות" און מאכט צו אונז אזוי:

— ווייסט איהר וואס, קינדער? וואס טויג אונז ווערטער? מוסר? שטראפעריי? נארישקייטען! איהר וועט דאך מיך געוויס ניט פאלגען, וועל איך דאך אייך נאכדעם געוויס דארפען שמייסען; א טעות. לייגט זיך שוין איינציגווייז אנידער, לאם איך אייך געבען לעת־עתה צו עטליכע שמיצליך, איין אדערויף הייסט דאס... אי וואס? טאמער וועט דאס זיין קארגליך? האט קיין יסורים ניט: אם ירצה השם נאך ל"ג בעומר וועל איך אייך, בישקשה, פערבעסערען... נו, חברה, מאכט זשע ניט, איך בעט אייך, קיין לאנגע שיהות, הויבט אן שפיליען הייזליך, איין עבירה די צייט, דער טאג שטעהט ניט!..

און דער רבי בעטראכט די ריטליך פונ'ם קאנטשיק גאנץ רוהיג, ווי מען בעטראכט א שטייגער ערב שבת די פאדעם פון די ציצית אינ'ם טלית קטן; ער גלייכט זיי אויס, פרובט זיך פריהער מיט זיי א ביסעל אויף דער לופט; נאכדעם שטעהט ער אויף, געהט צו צו דער לאנגער באנק, נעמט א גוטען שמעק טאבעקע און איז אנגעברייט צו דער ארבייט... מיר לאזען זיך לאנג נישט בעטען, ווי יצחק בשעת אברהם אבינו האט איהם געפיהרט צו דער עקדה... מיר שטעהען אויף איינציגווייז און געהען צו דער באנק, ציהען אראב די הייזליך און לייגען זיך אנידער שטיל, אהן ווערטער, דאס העמדעלע ארויף, מיט'ן פנים אראב, ווי איינער רעדט: „נאט אייך, רבי לעבען, דאס וואס איהר האט געוואלט"...

— אט אזוי, יוסילע, האב איך דיך ליעב, — מאכט צו מיר דער רבי, און שענקט מיר עטליכע גרינגע שמיצליך דערפאר, וואס איך האב מיך געלייגט דער ערשטער — אט אזוי קעצעלע: איינס... צוויי... דריי... פיער... פינף... זעהסט דו? אי־א אז דער רבי שמייסט אב ווערט

מֶען גָאר אַיין אַנְדֶער מֶענְטשׁ?.. אַצוּנְד, מָאטֶעלֶע — מַאכְט עֶר צוּ מַיין בְּרוּדֶער מָאטִיל — קוּם נוּר דוּ אַהֶער!... דִי „יוֹטֶעלִיךְ" מִיט דִי „מָאטֶעלִיךְ" הָאבּ אִיךְ לִיעבּ דֶערְפַאר וָואס זַיי לָאזֶען זִיךְ נִישְׁט לַאנְג בֶּעטֶען. זַיי אַז מֶע זָאגְט לַייג זִיךְ לַיינֶען זַיי זִיךְ... שְׁמוּאֵל'קִיל, נְשָׁמָה מַיינֶע, לִיג לִיג, נַארֶעלֶע, עֶס וֶועט לַאנְג נִישְׁט גֶעדוֹיעֶרֶען, נִישְׁט מֶעהר זָאל דֶער יוּדִישֶׁער גָלוּת גֶעדוֹיעֶרֶען!.. אוּנ דוּ לֵייבֶּעניוּ, וָואס גֶעדוֹיעֶרְט בַּיי דִיר אַזוֹי לַאנְג דָאס צֶעשְׁפִּילִיעֶן זִיךְ? מַאךְ עֶס בְּקִצוּר!.. אַבְרָהָם'לֶע, מַיין טְהַייעֶרְס, דִיר בִּין אִיךְ שׁוּלְדִיג אַ חוֹב נָאךְ פוּן נֶעכְטֶען. עֶס וֶועט שׁוֹין זַיין בַּיי אוּנְז אִינְאֵיינֶעם אֵיין רֶעכְנוּנְג... שִׁימֶעלֶע! וָואס מַאכְט גֶעפִּים דִי צִיג, וָואס דוּ בִּיזְט גֶעפָּאהֶרֶען אוֹיף אִיהר רַייטֶענְדִיג? דוּ מֵיינְסְט אַז אִיךְ הָאבּ שׁוֹין פֶערְגֶעסֶען?.. הֶערְשִׁיל דֶער קְלֵיינֶער! זָאג הֶערְשִׁיל דֶעם גְרוֹיסֶען, עֶר זָאל זִיךְ מַטְרִיחַ זַיין פַארְקַאטְשֶׁען דָאס הֶעמְדִיל, נִישְׁקָשָׁה, דָא זֶענֶען גָאלֶע מַאנְסְבִּלִין... קוּם נוּר אַהֶער, מָאטֶעלִי טוּטַארִימוּטוּ! הָאבּ קֵיין פַּארְאִיבֶּעל נִיט וָואס אִיךְ בִּין דִיךְ מְכַבֵּד מִיט „אַחֲרוֹן", דֶער טַאטֶע דַיינֶער דֶער שַׁמָשׁ אִיז נִישְׁט גֶעוואוֹינְט גֶעוָוארֶען צוּ גְרֶעסֶערֶע כִּבּוּדִים.

אָבְגָעשְׁמִיסָען קָאפְּלִין אוֹיךְ, גְלַייכְט זִיךְ דֶער רֶבִּי אוּיס דִי בַּיינֶער, גֶעמְט זִיךְ מִיטְ'ן גְרָאבֶּען פִינְגֶער בַּיים גָארְגֶעל אוּיפְ'ן חַזָנִ'ישֶׁען שְׁטֵיינֶער אוּנ זִינְגְט אוּיס מִיטְ'ן נִגוּן וָואס מֶען רוּפְט אוֹיף אַ חָתָן, אוּנ צִיקָקִינֶלְט זִיךְ, בְּשַׁעַת מַעֲשֶׂה פוּנְקְט ווִי רֶב הֶערְשׁ־בֶּער דֶער חַזָן:

—יַע—עֲמוֹד הַחָ—תָן רֶבּ—יוֹם—טוֹב—לִיפְּמַאן—בּ״ר—שָׁלוֹם—אַייזִיק מַפְּ—טִיר!!... נִישְׁקָשָׁה, שֶׁעם זִיךְ נִיט, רֶב לִיפָּא, דוּ בִּיזְט טַאקִי אַ בַּר־מִצְוָה יוּנְגִיל, אוּנ אַ חָתָן דֶערְצוּ, מִיט אַ זֵייגֶער אוּנ מִיט אַ זִילְבֶּערְנֶע קַאפֶּערְטֶע, נָאר פוּן דֶעסְטְוֶועגֶען, אֵיינְס צוּם אַנְדֶערֶען גֶעהֶער זִיךְ נִיט אָן, לְכָבוֹד ל״ג בְּעוֹמֶר מֶעגְסְט דוּ זִיךְ מַטְרִיחַ זַיין אַנִידֶערְלֵייגֶען אֶמְ דָא אוּיפְ'ן בַּיינְקִיל, אִיךְ וֶועל דִיר חָלִילָה קֵיין שְׁלֶעכְטְס נִיט טְהוּן, אִיךְ וֶועל דִיךְ נוּר אָבְּשְׁמַייסֶען, מֶעהר גָאר גִישְׁט!... אִיךְ בִּין דִיר עָרֵב, אַז בִּיז דֶער חֲתוּנָה וֶועט זִיךְ פֶערְהֵיילֶען... לִיפָּא, לִיג גְלַייךְ, לִיפָּא, מַאךְ נִיט קֵיין אָנְשְׁטֶעלֶען, אִיךְ הָאבּ קֵיין כֹּחַ נִיט צוּ בָּארֶען זִיךְ מִיט אַזַא בָּחוּרְ'עץ

וִוי דוּ!.. אָט אַזוֹי, לָאז אַייךְ וואהל בָּעקוּמֶען!... אַצוּנְד פֶערְשְׁפִּילְיֶעס זִיךְ גַאנְץ פַּיין, קִינְדֶערְלִיךְ, וַואשְׁט דִי הֶענְט אוּנ דַאוָוענְט אַייךְ אָפּ מִנְחָה אוּנ — מַארְשׁ אַהֵיים; נָאר שְׁטִיל, פַּיין, שַׁיין, אַזוֹי וִוי אִיךְ הָאבּ לִיעבּ... אוּנ אִם־יִרְצֶה־הַשֵּׁם אִיבֶּערְמָארְגֶען גַאנְץ פְרִיה זָאלְט אִיהר מִיר זַיין אָט דָא אַלֶע אוֹיפֶן אָרְט, גָאר וִוי עֶס גֶעהֶער צוּ זַיין, פַּיינְטְשִׁיק אִיהר הָארְכְט וָואס מֶע רֶעדְט צוּ אַייךְ? לָאם אִיךְ זָעהֶען אוֹיף עֶמִיצָען אַ שְׁפְּרִינְגֶקעלֶע! אַ הָארוּ!... אַ גוּטֶע נַאכְט, גַעהט גֶעזוּנְד, אוּנ הָאט אַייךְ אַ פְרֵייהלִיכֶען יוֹם־טוֹב!

ב.

אוֹיף מָארְגֶען הָאט גָאט אַרוֹיסְגֶעצוֹיגֶען דִי זוּן פוּן אִיהר פִּיטֶער־פַּאס אוּנ הָאט אוּנְז גֶעשֶׁענְקְט אַ שֶׁענֶעם, אַ לִיכְטִיגֶען, אַ פְרֵיילִיכֶען זוּמֶערְטָאג, אַייגֶעם פוּן יֶענֶע שֶׁענֶע לִיכְטִיגֶע זוּמֶערְטֶעג, וָואס אֲפִילוּ אִין דֶעם פִינְסְטֶערֶען וִויסְטֶען מַאזֶעפֶּעוְוקֶע, וָואס לִיגְט בַּיים טַייךְ „שְׁטוּנְקֵיילָא“, אִיז דִי לוּפְט שְׁמֶעקֶענְדִיג פְרִישׁ מְחַיֶּה נְפָשׁוֹת. דָער הִימֶעל אִיז לוּיטֶער בְּלוֹי; דִי פַייגֶעלִיךְ זִינְגֶען; עֶס גְלִיכְט זִיךְ אִין דְרוֹיסֶען אַרוֹיס, אוֹיף דֶער לוּפְט, עֶס צִיהט אַהִין וַוייט וַוייט פוּן דָער בְּלָאטִיגֶער שְׁטָאדְט אַרוֹיס, דָארְט וואוּ עֶס שְׁפְּרָאצְט אַ גְרֶעזֶעלֶע, אוּנ דִי בּוֹימֶער זֶענֶען בֶּעדֶעקְט מִיט גְרִינֶע בְּלֶעטֶעלִיךְ, דָארְט וואוּ גָאטְס פֵייגֶעלִיךְ טַאנְצֶען אוּנ שְׁפְּרִינְגֶען, פִּישְׁטְשֶׁען אוּנ זִינְגֶען... אִין יֶענֶעם פְרִיהמָארְגֶען הָאבֶּען מִיר זִיךְ גֶעחַאפְּט, אִיךְ אוּנ מַיין בְּרוּדֶער מָאטִיל, אוֹיפְשְׁטֵעהן וָואס פְרִיהֶער, אָפְּדַאוְונֶען וָואס גִיכֶער, נֶעמֶען דֶעם אָנְבֵּייסֶען מִיט זִיךְ — אוּנ מַארְשׁ צוּ לִיפֶּא שָׁלוֹם־אַייזִיקְס! וָואס עֶפִּיס צוּ לִיפָּא שָׁלוֹם־אַייזִיק? וַוייל עֶרְשְׁטֶענְס אִיז לִיפָּא שָׁלוֹם־אַייזִיקְס דָער עֶלְטֶערְסְטֶער פוּן תַּלְמִידִים, אַ בַּר־מִצְוָה יוּנְגִיל אוּנ אַ חָתָן דֶערְצוּ מִיט אַ זֵייגֶער אוּנ מִיט אַ זִילְבֶּערְנֶע קַאפֶּערְטֶע; אוּנ צְוַוייטֶענְס אִיז דָארְט פַארַאן אַ הוֹיף אַ גְרוֹיסֶער וָואס דָארְט פְלֶעגֶען מִיר פֶערְבְּרֶענְגֶען דֶעם אַגְדֶערֶען הַאלְבֶּען טָאג פְרֵייטָאג, שְׁפְּרִינְגֶען אוֹיף אֵיין פוּס, שְׁפִּיעלֶען

אִין „קוּצִיבַּאבָּע“ אִין „עֶקְעךְ אוּנ מַקְח“, אָדֶער אִין „קַאמֶערְקַאמֶערְהוֹיז“; אָדֶער אִין „בֶּעהֶעלְטֶערְלִיךְ“, אָדֶער אִין „טְרֶעפֶּענִישֶׁען“...

אַז מִיר זֶענֶען גֶעקוּמֶען, אִיךְ אוּנ מַיין בְּרוּדֶער מָאטִיל, צוּ לִיפֶּא שָׁלוֹם־אַייזִיקְס, הָאבֶּען מִיר שׁוֹין דָארְטֶען גֶעטְרָאפֶען דִי גַאנְצֶע חֲבְרָה— אַרוּם אוּנ אַרוּם זֶענֶען מִיר גֶעוֶוען פִיער אוּנ פֶערְצִיג פַּארְשׁוֹין תַּלְמִידִים פוּן צְוַויי חֲדָרִים: פוּן רֶבּ „יוּדִיל מַלְאַךְ־הַמָּוֶת“ אוּנ פוּן רֶבּ „אֶפְרַיִם גַלְיָן“).

— אֶט זֶענֶען שׁוֹין דִי „יוֹסֶעלִיךְ“ מִיט דִי „מָאטֶעלִיךְ“ אוֹיךְ דָא! וַייזְט וָואס הָאט אִיהר גֶעבְּרַאכְט? — רוּפְט זִיךְ אָן לִיפֶּא שָׁלוֹם־אַייזִיקְס, אוּנ עֶר הוֹיבְּט אָן צוּנֶעמֶען דִי מַתָּנוֹת וָואס יֶעדֶער הָאט גֶעבְּרַאכְט צוּ דֶער סְעוּדָה אוּנ אוֹיסְרוּפֶען אוֹיף אַ קוֹל אִיטְלִיכֶען צוּם נָאמֶען.

— מֶענְדִיל, מֶע מֶעג עֶסֶען פוּן דַיין פֶענְדִיל! אַנוּ וַייז וָואס הָאסְט דוּ דָארְטֶען? צְוַויי אַייעֶרְבֵּייגֶעל, אַ שְׁטִיק לֶעקֶעךְ אַיין אַיי מִיט זֶעקְס גְרָאשֶׁען.

— אִיצִיק שְׁפִּיצִיק נָאדֶעל טֶעשִׁיל! נֵעה אִין קְלַייט חַאפּ אַ פְּלֶעשִׁיל! עֶפֶּעס זֶעה אִיךְ בַּיי דִיר קֵיין עַיִן־הָרָע גִיט אַ גַאנְצֶער אוֹצָר: צְוַויי קִיכְלִיךְ, דְרַיי אַייעֶר, אַ שְׁטִיק דַארֶע קִישְׁקֶע, עֶטְלִיכֶע צוּקֶערְלֶעקֶעכְלִיךְ מִיט מַאנְדֶעלְבֵּייגֶעלִיךְ אוּנ הָאזֶענֶע נִיסְלִיךְ עֶפֶּעס גָאר אַ גוּזְמָא — אַהַא אוּנ נָאךְ צֶעהֶען גְרָאשֶׁען דֶערְצוּ — מָאלָאדִיעֶץ!...

— יֶענְקֶעלֶע — בַּיינְקֶעלֶע — פְּלֶעשֶׁעלֶע — בּוּל־בּוּל־בּוּל! בֶּעוַוייז זִיךְ אַרוֹיס מִיט דַיין גוּטְס: אַ בּוּלְקֶע אַ גַאנְצֶע, אַ פֶערְטִיל עוֹף, אַ גְלֶעזִיל גֶענְזֶענְשְׁמַאלְץ, וָואס אִיז דָאס? אַ פְּלֶעשִׁיל מֶעד? — הֶערְסְט דוּ, בִּיזְט דָאךְ עֶפֶּעס גָאר אַ מַזִּיק, כְּ׳לֶעבֶּען!...

— מֹשֶׁה׳לֶע — שְׁטֵייסֶעלֶע — קְלָאפּ אִין שׁוּל, אַלְטְע וַוייבֶּער שְׁלָאפֶען! קוּם נָאר אַהֶער, הָאסְט גֶעבְּרַאכְט בְּרָאנְפֶען? הָאבּ אִיךְ דִיךְ לַייבּ, וָוארוּם וואוּ הָאט אִיהר גֶעזֶעהֶען אַ „סְעוּדָה“ אָן בְּרָאנְפֶען?...

— אָבִי — פָּאטֶער, קַלְמָן — טָאטֶער, טָאטֶער — קַלְמָן, — שְׁנֵיאוּר־זַלְמָן! זַלְמָן שְׁנֵיאוּר, שְׁלָאף אִין שְׁלֵייעֶר! בֶּעוַוייז, בֶּעוַוייז, שֶׁעם זִיךְ נִיט, אַ הַאלְבּ אַיי סַךְ־הַכֹּל?... אַ שְׁטִיקִיל בְּרוֹיט מִיט הָאנִיג?... אוֹיךְ אַ

מַכַּבַּע! גָעב אַהָער. נִישְׁקְשָׁה. עֶס מַאכְט נִיט אוֹיס. דֶערוֹיף אִיז דָאס ל״ג בָּעוֹמֶר, אַ שׁוּתָּפוּת-דִינֶע סְעוּדָה!...

— מָאפֶּעלִי טוּטַארִיטוּטוּ*) וַוייז וָואס הַאלְטְסְט דוּ דָא־שָׁען? אַ מָאפִּיטֶע מִיט אַ שְׁטִימִיל בּוּלְטֶע מִיט אַ מֶעסִיל טְנָאבִּיל, וָואס הָאט דִיר דִי מַאמֶע אַזוֹי וִוינְצִיט דֶערְלֶעבֶּען?... לִיפָּא שָׁלוֹם-אַייזִיקְס מַאכְט אִיהם נָאךְ וִוי עֶר רֶעדְט מִיט דֶער „טוּף״ אוּנ חֶבְרָה קַאטְשֶׁען זִיךְ פַאר גֶעלֶעכְטֶער, אוּנ קָאפִּיל אַלֵיין לַאכְט אוֹיךְ.

— יוֹאַלִיק—בֵּיילִיק הָאט דֶעם גְרֶעסְטֶען חֵלֶק! דוּ בִּיזְט דָאךְ עֶפִּיס אַ נְגִיד׳ס אַ יוּנְגִיל, בַּיי דִיר קֶעהר אַוַודְאי זַיין אַ גַאנְצֶער אוֹצֶר פוּן בֵּיצִים אוּנ פוּן שְׁמַאלְץ, פוּן וַויין אוּנ פוּן בְּרָאנְפֶען אוּנ פוּן כָּל־טוּב! אַ יָא אִיךְ הָאבּ גֶעטְרָאפֶען? צְוַוויי בּוּלְקָעס, אַ גַאנְצֶע הַאלְבֶּע גֶעבְּרָאטֶענֶע קָאטְשְׁקֶע, אָהָא! אַ צֶעהָנְדְלִיג אַייעֶר אוּנ טֵיי אוּנ צוּקֶער. הַיינְט נִיסְלִיךְ, מִיט בָּאקְסֶערֶען, מִיט רָאזִינְקֶעס מִיט מַאנְדְלֶען, אוּנ פָּאמֶערַאנְצֶען, אוּנ אַ לִימֶענֶע אוֹיךְ — נִיט גֶעדַאכְט זָאלְסְט דוּ וֶוערֶען! קוּם אַהֶער לָאס אִיךְ דִיר חָאטְשׁ זָאגֶען אַ דַאנְק!

יוֹאֵלִיק דֶעם נְגִיד׳ס גֵעהט צוּ דִי הֶענְד אִין דִי קֶעשֶׁענִים מִיט גְרוֹיס גַדְלוּת אוּנ לִיפָּא שָׁלוֹם-אַייזִיקְס דֶערְלַאנְגְט אִיהם אַ שְׁנָאל אִין גֶעזִיל אַריין. צְווִישֶׁען עוֹלָם וֶוערְט אַ גֶעלֶעכְטֶער.

— אַצוּנְד, קִינְדֶער, זֶעצְט זִיךְ אוֹיס אַלֶע אָט אַ דָא, צְווִישֶׁען דִי קְלֶעצֶער — זָאגְט לִיפָּא שָׁלוֹם-אַייזִיקְס,— לָאמִיר זִיךְ אָקָארְשְׁט נֶעמֶען צוּ דֶער סְעוּדָה! בְּרָאכְט אוּנ עֶסְט אוּנ „לָאז אַייךְ וואל בֶּעקוּמֶען״ וִוי דֶער רֶבִּי זָאגְט, אַז עֶר שְׁמַייסְט אוּנְז אָב... וֶוער הָאט אַ גְלֶעזִיל? גֶעב אַהֶער, לָאמִיר טְרִינְקֶען לְחַיִים! לְחַיִים מֶלֶךְ, אַז מֶע טְרִינְקְט אִיז מֶען פְרֵיילִיךְ! לְחַיִים נֹחַ, פוּן פְלֶעשֶׁעל צִיהט מֶען כֹּחַ! קוּם אַהֶער נִיסִיל, גֶעם בְּרָאנְפֶען אַבִּיסִיל! לְחַיִים שֶׁעפְּסִיל, מַאךְ אַ שְׁנֶעפְּסִיל! לְחַיִים אַבְרָהָם מֹשֶׁה, דוּ הָאסְט דָאךְ לִיעבּ אַ כּוֹסֶה אַ גְרוֹיסֶע! לְחַיִים טָאפֶּעלִי, דָאס זָאל דֶעבֶּען דֶעזוּנְד מִיט דְלִיט מִיט אַלֶדֶעס דוּטְס, טְרִינְט אוֹיס

---

*) קָאפִּיל קוּקַארִיקוּ — קֶען נִיט אוֹיסְרֶעדֶען קֵיין „קוּף״.

דָאס דַאנְצְע דְלֶעזִיל, אַ נִיט דִים אִיךְ דִיר אַרַיין אִין דָארְדֶעל מִיט דְוַואלְד וֶועסְט דוּ עֶרְדֶער מַאכֶען!...

אַלֶע לַאכֶען אוּנ קָאפִּיל אַלֵיין לַאכְט אוֹיךְ.

— קִינְדֶער! זָאגְט וואוּהִין גֵעהָען מִיר הַיינְטִיגְס יָאהר? — מְהוּט אַ פְרֶעג לִיפָּא שָׁלוֹם־אַייזִיקְס נָאךְ דֶער סְעוּדָה.

עֶס וֶוערְט אַ גַעשְׁרֵיי, אַ גֶעפִּילְדֶער; אִיטְלִיכֶער זָאגְט זַיין מֵיינוּנְג, וואוּהִין מֶע זָאל גֵעהְן.

— אוֹיף יֶענֶער זַייט בֵּית עוֹלָם! — זָאגְט מֶלֶךְ דֶער אַלְמָנָה׳ס.

— אוֹיף דֶער לִיוַואדֶע! — מַאכְט נֹחַ דֶעם שׁוֹחֵט׳ס.

— צוּ דֶער צִיגֶעלְנִי! — שְׁרַייט אוֹיס אַבְרָהָם מֹשֶׁה דֶעם וֵויינֶערְס אוֹיף אַ הִילְכִיג קוֹל.

— צוּ דֶער צִיגֶעלְנִי! צוּ דֶער צִיגֶעלְנִי! — הֶעלְפֶען אִיהם אוּנְטֶער עֶטְלִיכֶע קוֹלוֹת מִיט אַמָאל.

— דָארְט אִיז פַארַאן הִינְט, אִיהר הָאט שׁוֹין פֶערְגֶעסֶען? — רוּפְט זִיךְ אָן נִיסִיל, אַ יוּנְגִיל אַ בְּלַייכְס מִיט אַיין אִיבֶּערְגֶעשְׁרָאקֶענֶעם קוּק.

— וֶוער הָארְכְט זֵיי? וֶוער הָאט מוֹרָא פַאר הִינְט? — זָאגְט יאַלִייק דֶעם נָגִיד׳ס מִיט שְׁטַארְקַייט.

— דוּ אַלֵיין הָאסְט מוֹרָא פַאר אַ הוּנְט אַימַת מָוֶת! — הַאקְט אִיהם אִיבֶּער דָוִיד׳ל צוּהַאקְטֶע לִיפּ.

— נִישְׁט פַאר אַ הוּנְט, אֶפִילוּ פַאר אַ קַאץ!... — חַאפְּט אוּנְטֶער שֶׁעפְּסִיל, אַ יוּנְגִיל מִיט אַיין אָבְּגֶעבְּרִיהטֶער בַּאק, אוּנ צְוִוישֶׁען חֶבְרָה וֶוערְט אַ גֶעלֶעכְטֶער.

יוֹאֵלִיק דֶעם נָגִיד׳ס וֶוערְט אָנְגֶעצוּנְדֶען לְמַאי מֶע לַאכְט פוּן אִיהם, גֵעהט עֶר צוּ צוּ שֶׁעפְּסְלִין מִיט דֶער אָבְּגֶעבְּרִיהטֶער בַּאק אוּנ טְרָאגְט אִיהם אוּנְטֶער אַ פַייג גְלַייךְ אוּנְטֶער דֶער נָאז; חַאפְּט עֶר אַ זֶעץ פוּן דָוִיד׳ל צוּהַאקְטֶע לִיפּ אִין זַייט אַרַיין; עֶנְטְפֶערְט עֶר צוּרִיק: הוֹיבְּט עֶר אָן הַאפֶּען פֶּעטְשׁ פוּן אַלֶע זַייטֶען... אִין אַיין אַנְדֶער צַייט וָואלְט זִיךְ קֵיינֶער נִיט אַיינְגֶעשְׁטֶעלְט אַרוֹיסְטְרֶעטֶען פְרַאנְק אוּנ פְרַיי קֶענֶען

אַ נָגִיד'ס אַ יוּנְגִיל, נָאר לַ"ג בְּעוֹמֶר מַאכְט נִישְׁט אוֹיס, לַ"ג בְּעוֹמֶר אִיז מֶען פְרַיי...

— שַׁאט! — רוּפְט זִיךְ אָן לִיבָּא שָׁלוֹם־אַייזִיקְס — גֶענוּג אַייךְ קְרִיגְען זִיךְ! וַוייסְט אִיהר וואוּהִין מִיר וֶועלֶען גֵעהן הַיינְט'גֶען לַ"ג בְּעוֹמֶר?

— וואוּהִין? וואוּהִין?

— קַיין נַאלַאנַאנָאוְוקֶע!

— קַיין נַאלַאנַאנָאוְוקֶע! קַיין נַאלַאנַאנָאוְוקֶע — שְׁרַייֶען אַלֶע אִין אֵיין קוֹל, אוּנ אָפִּילוּ קָאפִּיל קוּקַארִיקוּ הֶעלְפְט קְוִויטְשֶׁען אוֹיף זַיין דִין קוֹל'כִיל: „דַאלַאדַאנָאוְוטֶע! דַאלַאדַאנָאוְוטֶע!"...

אוּנ ס'אִיז גֶעבְּלִיבֶּען אַז מִיר גֵעהֶען קַיין נַאלַאנַאנָאוְוקֶע.

ג.

נַאלַאנַאנָאוְוקֶע אִיז אַ דֶערְפִּיל נִיט וַוייט פוּן מַאזֶעפֶּעוְוקֶע. אַז אִיהר פָּאהרְט צוּ אוּנְז קַיין מַאזֶעפֶּעוְוקֶע מוּזְט אִיהר פְרִיהֶער דוּרְכְפָּאהרֶען דָאס דָאזִיגֶע דֶערְפִּיל; אַז אִיהר פָּאהרְט דוּרךְ דָאס דָאזִיגֶע דֶערְפִּיל מוּזְט אִיהר בֶּעגֶעגֶענֶען אַ גַאנְצֶע מִיטְשְׁקֶע מִיט קְלֵיינֶע שְׁקָצִים'לֶעךְ מִיט גְרוֹיסֶע הִיטְלֶען, וָואס לוֹיפֶען אַייךְ נָאךְ נָאכְ'ן וָואגֶען, וַוארְפֶען שְׁטֵיינְדְלִיךְ, רֵייצֶען אָן דִי הִינְט, מַאכֶען מְשׁוּגֶע'נֶע הַוָיוֹת אוּנ זִינְגֶען בְּשַׁעַת מַעֲשֶׂה עֶפִּיס אַ פַּאסְקוּדְנֶע לִיעדֶעל:

זְשִׁיד זְשִׁיד פַּארְחָאוִויק!
זאהוּבִּיוּ מְשֶׁערֶעוִויק;
אַ יַא שָׁאווּ,
מַאי נַאשָׁאווּ,
מַאי פִּידְנִיַאווּ,
מַאי פִּישָׁאווּ...! *)

אוּנ חָאטְשׁ דִי דָאזִיגֶע וֶוערְטֶער הָאבֶּען נִישְׁט קַיין טַעַם אוּנ קַיין רֵיחַ, פוּן דֶעסְטְוֶועגֶען פֶערְדְרִיסְט דָאס אַייךְ גַאנְץ גוּט; אוּנ נִישְׁט

---

*) יוּד, יוּד פַּארְךְ, הָאבְּט פַּארְלָאהרֶען אַ שׁוּךְ, בִּין אִיךְ גֶעגַאנְגֶען, אוּנ הָאבּ אִיהם גֶעפוּנֶען, אוּנ הָאבּ אִיהם אוֹיפְגֶעהוֹיבֶּען, אוּנ בִּין מִיר אַוֶועקְגֶעגַאנְגֶען.

אזוי די יוערמער, ווי דאס געלעכטעריל זייערס; און נישט אזוי דאס געלעכטעריל, ווי די שטיינדליך וואס זיי ווארפען; און נישט אזוי די שטיינדליך ווי די הינט וואס זיי רייצען אן אויף אייך...

— וואס וועלען מיר אבער טהון — פרעגט איינער פון אונז — מאמער חלילה פאלען אן אויף אונז די שקצים'ליך?

— וואס הארגען מיר שקצים'ליך — זאגט ליפא שלום-אייזיקס — אז מיר זענען קיין עין הרע פיער און פערציג פארש'ין אנגעוואפענט מיט כלי זיין, מיט "פיילענבויגענס", מיט "ראדביקקליך" און גלאט מיט שטעקליך? אדרבא, לאזען זיי זיך פרובען אנפאלען אויף אונז!

— מיר וועלען זיי בעווייזען ווער מיר זענען! -- זאגט יואליק דעם נגיד'ס, וואס האט-גאר פערגעסען אז מע האט איהם נאר וואס אויסגעלאכט און "אנגעבעבעט".

— מיר וועלען זיין די "בני ישראל" און זיי וועלען זיין די "פלשתים" — פאלט מיין ברודער מאטיל אויף א המצאה און דאס געפעלט אלעמען.

— איהר זאלט מיך וועלען פאלגען — ליינט פיר חיים א גמרא-יונגיל פון ר' אפרים תלי'ס חדר — וואלטען מיר זיך בעדארפט איינטהיילען אין צוויי מחנות: איין מחנה וועט הייסען "יהודה" און די אנדערע — "אפרים". לאז ליפא שלום-אייזיקס זיין דער פיהרער פון דער מחנה יהודה, דאס הייסט פון "יודיל מלאך המות" חדר, און מענדיל לאשעק וועט זיין דער פיהרער פון דער מחנה אפרים, דאס הייסט פון אפרים תלי'ס חדר.

— גערעכט ווי איך בין א יוד! — העלפען איהם אונטער עס-ליכע מיט אמאל — יעקב אבינו בשעת ער איז געגאנגען מלחמה האלטען מיט עשו'ן האט אויך אזוי געטהון: ער האט זיך געטראכט: מאמער פאלט אן דער שונא און צושלאגט איין מחנה, וועט די אנ-דערע מחנה מאכען א פליטה...

— קיינער, קיינער וועט נישט מאכען קיין פליטה — זאגט ליפא

שָׁלוֹם־אַייזִיקְס — מִיר וָועלֶען שְׁלָאגָען דִי „פְּלִשְׁתִּים" עַד חָרְמָה — מַאכֶען פוּן זַיי אַ תָּל! קִינְדֶער, נֶעמְט דִי כְּלֵי־זַיִין אוּנ קוּמְט אוֹיף דִי פְּלִשְׁתִּים!

— לָאמִיר זִינְגֶען עֶפִּיס אַ לִיעדִיל, קִינְדֶער!

— אַ לִיעדִיל! אַ לִיעדִיל!

— וָואסֶער אַ לִיעדִיל זָאלֶען מִיר זִינְגֶען?

רַאז דְוַוא טְרִי מְשֶׁעטִירֶע! פָּאיְדֶעם פָּאיְדֶעם נַא קְוַואטִירֶע!
אַכְטֶער בַּאכְטֶער קָאלִישְׁקַא! וָואסְיֶעם דֶענְגִירַאבָּאשְׁקָא!

— פֶּע, פֶּע! אַ יוּדִישׁ לִיעד! אַ יוּדִישׁ!...

אוּנ נָחַ דֶעם שׁוֹחֲט'ס צִיהט אוֹיס מִיט אַ נִגוּן אוֹיף זַיין שֵׁיין קוֹל'כִיל:

אָמַר ד' לְיַעֲקֹב —
סְקָאזַאל פַּאן־בָּאג דָא יַעֲקֹב:
אַל תִּירָא עַבְדִי יַעֲקֹב —
נֶעפְּאוּגַאיסְיַא בַּארִין יַעֲקֹב!

אוּנ מִיר אַלֶע חַאפֶּען אוּנְטֶער פְרֵייליך אוֹיף רוּסִישׁ:

נְיֶעט נְיֶעט נִיטְשַׁאוָוא,
נֶע בָּאיְמְסַא נִיקַאוָוא,
טָאלְקָא בָּאגַא אַדְנַאוָוא!...

ד.

— וואו נֶעמְט מֶען אִיצְטֶער עֶטְלִיכֶע פְּלִשְׁתִּים? — רוּפְט זִיךְ אָן זֵאלִיק דֶעם נְגִיד'ס אוּנ צִיהט אָן דֶעם פַּייעֶלעֶנְבוֹיגֶען.

— אִיךְ וָואלְט זִיךְ אָן זַיי נוֹקֵם גֶעוֶוען! — מַאכְט יַעֲנְקִיל אוּנ שְׁטֶעלְט אָן דָאס רָאדְבִּיקְסִיל.

— גֶעמַאכְט פוּן זַיי ! — רוּפְט זִיךְ אָן חַיִים אוּנ צוּלָאזְט זִיךְ מִיט אַ שְׁטֶעקִיל.

— צוּרִיסֶען אוֹיף צְוַוייעֶן! — זָאגְט אַבְרָהָם משֶׁה אוּנ בֶּעוַוייזְט מִיט דִי הֶענְד וִוי אַזוֹי עֶר וָואלְט צוּרִיסֶען אַ פְּלִשְׁתִּי אוֹיף צְוַוייעֶן.

— שַׁאט, קִינְדֶער! — רוּפְט זִיךְ אָן אֵיינֶער — אָן פָּאהֶרְט אוּנְז אַקֶּעגֶען אַ „פְּלִשְׁתִּי" מִיט אַ פָּאר אָקְסֶען!

דָאס אִיז זִיךְ נֶעפָאהרֶען פוּן דָארְף אִין שְׁטָאדְט אַרַיין אַ גוֹי מִיט אַ גְרוֹים שְׁטוֹיסֶען הִיטִיל, זִיךְ גֶעזֶעסֶען גַאנְץ רוּהִיג אִין וָואגֶען, גֶעפִּיפְּקֶעט אַ לוּלְקֶע, גֶעדְרֶעהט מִיט דֶער בַּייטְשׁ אוּנ אוּנְטֶערְגֶעטְרִיבֶּען דִי אָקְסֶען: „הֵיי הַיי, סָאב סָאלָאוַויי"!

— קִינְדֶער! צִיהט אָן דִי פַּיילֶענְבּוֹיגֶענְס! — קָאמַאנְדֶעוֶועט לִיפָּא-שָׁלוֹם-אַייזִיקְס צוּ דֶער מַחֲנֶה „יְהוּדָה".

— קִינְדֶער! צִילְט אַייךְ מִיט דִי רָאדְבִּיקְסְלִיךְ גְלַייךְ אוֹיפְ'ן „פְּלִשְׁתִּי"! — קָאמַאנְדֶעוֶועט — מֶענְדִיל לָאשֶׁעק צוּ דֶער מַחֲנֶה „אֶפְרַיִם".

מִיר צִיהֶען אָן אוּנְזֶערֶע פַּיילֶענְבּוֹיגֶענְס אוּנ צִילֶען זִיךְ מִיט דִי רָאדְבִּיקְסְלִיךְ, אוּנ נָאךְ דֶעם שׁוֹחֵט'ס צִיהט אוֹיס מִיט אַ נִגּוּן:

בָּחַר ד' בְּיַעֲקֹב —
אִיזְבְּרַאל פַּאן בָּאג בְּיַעֲקֹב
אַל תִּירָא עַבְדִּי יַעֲקֹב —
נֶעפְּאוּגַאיסְיַא בַּארִין יַעֲקֹב!

אוּנ מִיר חַאפֶּען אוּנְטֶער אוֹיף רוּסִישׁ:

גֶיעט גֶיעט נִיטְשַׁאוָוא,
נֶע בָּאיִמְסַא נִיקַאוָוא,
טָאלְקָא בָּאגַא אַדְנַאוָוא!...

דֶער „פְּלִשְׁתִּי" הָאט זִיךְ אַ פָּנִים שְׁטַארְק אִיבֶּערְגֶעשְׁרָאקֶען פַאר אוּנְזֶערֶע „צְוֵויי מַחֲנוֹת"; עֶר הָאט אַרָאבְּגֶענוּמֶען דָאס הִיטִיל, הָאט זִיךְ אִיבֶּערְגֶעצֵלֶם'ט דְרַיי מָאל, אוֹיסְגֶעשְׁפִּיגֶען אוּנ הָאט זִיךְ אָנְגֶערוּפֶען צוּ אוּנְז מִיט אַ גְרָאבּ קוֹל:

— וִוי מְשָׁאהָא זְשִׁידֶענְיַאטַא נֶעכְרִיסְטִי פְּרָאקְלִיַאטִיַא?*) אוּנ הָאט אוּנְז גֶעמַאכְט אַ רֶעכְטֶען „מִי שֶׁבֵּרַךְ" אוּנ הָאט גֶעוָואלְט אַרָאבּ פוּנְ'ם וָואגֶען מִיט דֶער בַּייטְשׁ אוּנ זִיךְ שְׁטֶעלֶען מִיט אוּנְז מִלְחָמָה הַאלְטֶען.

*) וָואס טוּהט אִיהר דָא, יוּדְעלִיךְ, נִישְׁט קֵיין גֶעטוֹיפְטֶע, פַארְשָׁאלְטֶענֶע!

— ווייסט איהר וואס? לאמיר דעם דאזיגען פּלשתּי לאזען צורוה! — זאגט יואליק דעם נגיד'ס — וואס האט ער אונז געטהון? מיר געהען דאך מלחמה האלטען מיט די קליינע „פּלשתּים'ליך"...

— גערעכט, ווי איך בין א יוד, גערעכט! — שרייען מיר אוים אלע מיט א שמחה, און געהרען אן אונזערע לענדען, און לאזען זיך לויפען ווי די גבורים, אלץ מיט דעם איינענעם נגון:

גאל ד' את יעקב, —
ספּאסאל פאן באג את יעקב,
אל תירא עבדי יעקב
נעספּאוגאסיא בארין יעקב!...

און מיר אלע חאפּען אונטער אויף רוסיש:

גיעט גיעט ניטשאווא
נע באימסא ניקאווא,
סאלקא באגא אדנאווא!...

— אצונד, קינדער, לאמיר זיך צוזעצען אביסעלע אפּרוהען! — קאמאנדעוועון אונזערע ביידע קאמאנדירען, ליפּא-שלום-אייזיקס און מענדיל-לאשעק, און מיר פּערקאטשען די קאפּאטקעליך און זעצען זיך אוים אלע אין פעלד, אויפ'ן גריגעם גראז, און ציהען זיך אוים אויף דער ערד און קוקען ארויף אין ריינעם בלויהען הימעל אריין, וואו עס שווימען שטיקליך וואלקענס, ווייסע ווי זילבער און דינע ווי רויך, וואו א לאנגע שורה פייגעליך שוועבען שטילערהייד, טיקען זיך אין מיטען הימעל, און ווערען פערשווינדען...

— וואו זענען אהינגעקומען די פייגעליך? — טהוט א פרעג איין יונגיל ביים אנדערען און קוקט אין הימעל אריין.

— זיי האבען זיך אפּגעשטעלט אויפ'ן שפּיץ בארג פון די בערג „אררט" — ענטפערט איהם דאס אנדערע יונגיל, גלייך ווי ער וואלט דאס געוואוסט פאר געווים.

— וואס עפּים אררט? — טהוט איהם יענער א פרעג נייגעהריג.

— ווייל אררט איז דער העכסטער פון אלע בערג! — ענטפערט

איהם יָענֶער, ווי אַ מֶענְש וָואס וויים אַלְסְדינְג אויף דָער וָועלְט.

איךְ לִיג אונ הָער זיךְ צוּ צוּ די דָאזִיגֶע רייד פון די צְווַיי יונְגְלִיךְ אונ איךְ פֶּערְשְׁמַעה נִיט, ווי קוּמְט אַ הָער אֶרֶדְט? אֶרֶדְט אִיז דָאךְ אִין אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, אונ מִיר זֶענֶען אִין חוּץ לָאָרֶץ! נָאר בַּאלְד צוּרִיק פֶּערְעֶנְטְפֶער איךְ מִיר אַלֵיין די קַשְׁיָה מִיט אַ נַייעֶר קַשְׁיָה: לְמַאי די פְּלִשְׁתִּים? די פְּלִשְׁתִּים זֶענֶען דָאךְ אויךְ דָארְטֶען, פון דֶעסְטְוָוועגֶען גֵעהֶען מִיר דָאךְ אויף די פְּלִשְׁתִּים!...

יֶענֶע צְווַיי בֶּערַיידֶעוְודִיגֶע חֶבְרָה לַייט הֶערֶען נִיט אויף צוּ רֶעדֶען צְווִישֶׁען זִיךְ. אַיינֶער פְּרֶעגְט, דָער אַנְדֶערֶער עֶנְטְפֶערְט.

— וָואס וֶועט זַיין נָאכְדֶעם אַ שְׁטֵיינֶער, אַז מִיר וֶועלֶען אִם יִרְצֶה־הַשֵּׁם אַיינְנֶעמֶען די פְּלִשְׁתִּים?...

— וָואס הָאסְט דוּ גֶעוָואלְט זָאל זַיין?

— איךְ מֵיין וָואס וֶועלֶען מִיר טְהוּן מִיט זֵייעֶר לַאנְד?

— וָואס הָאסְט דוּ גֶעוָואלְט זָאלֶען מִיר טְהוּן?

— איךְ מֵיין צִי מִיר זָאלֶען דָאס לַאנְד „פֶּערְוִויסְטֶען", די שְׁטֶעדְט „פֶערְבְּרֶענֶען" אונ זֵייעֶרֶע ווַייבֶּער מִיט זֵייעֶרֶע קְלֵיינֶע קִינְדֶער „שְׁלָאגֶען צוּם שַׁארְפֶען שְׁוָוערְט"?

— לְמַאי זָאלֶען מִיר בְּרֶענֶען שְׁטֶעדְט? אונ וָואס הָאסְט דוּ צוּ די קְלֵיינֶע קִינְדֶער גֶעבַּאךְ?

— סְמֵייטְשׁ, סֶע שְׁטֶעהְט דָאךְ אָבֶּער אַזוֹי גֶעשְׁרִיבֶּען אִין פָּסוּק!

— אַ מָשָׁל! יֶענְץ אִיז גֶעוָועזֶען אַמָאל אונ דָאס אִיז הַיינְט! עֶס וֶועט זַיין גֶענוּג פון זֵייעֶרְט וֶועגֶען אַז מִיר וֶועלֶען אויף זֵיי אַרוֹיפְלֵייגֶען מַס, זֵיי זָאלֶען אוּנְז צָאהלֶען צִינְז...

דָער שְׁמוּעֶס פון די צְווַיי ווַייסֶע־חֶבְרָה׳נִיקֶעס, די ווַייכֶע ווַארֶעמֶע לוּפְט, דָער בְּלוֹיהָער הִימֶעל, דָאס גְרִינֶע גְרָאז אונ דָער רֵיחַ פון דֶער עֶרְד ווַארְפֶען אָן אויף אוּנְז עֶפִּיס אַ מִין זִיסְקַייט, אַ דְרִימֶעל, וָואס צוּגֵעהְט זִיךְ אִין אַלֶע אֵיבְרִים. מִיר וָואלְטֶען אַזוֹי גֶעלִיגֶען אַ גַאנְצֶען טָאג, עֶס זָאל זִיךְ נִיט גֶעוָועזֶען אוֹיפְחַאפֶּען אַיינֶער מִיט אַ גֶעשְׁרֵיי:

— פְּלִשְׁתִּים! פְּלִשְׁתִּים!...

ה.

אַז מִיר הָאבֶּען זִיךְ אוֹיפְגֶעכַאפְּט אוֹיף דִי פִּיס, הָאבֶּען מִיד דֶערְזֶעהֶען פַאר זִיךְ אַ טְשֶׁערֶעדֶע פוּן שֶׁעפֶּעלִיךְ אוּנ עֶטְלִיכֶע יוּנְגֶע פַּאסְטוּכֶער מִיט גְרוֹיסֶע בּוּלַאוֶעס זֶענֶען גֶעשְׁטַאנֶען, אוּנְז בֶּעטְרַאכְט אוּנ אִיבֶּערְגֶעשְׁטוּעֶסְט זִיךְ אַיינֶער מִיטְ'ן אַנְדֶערֶען אוֹיף זֵייעֶר לָשׁוֹן:

— שָׁא צֶע טַאקֶע, הְרִיצִיו?

— מַאבּוּט נֶע מְשִׁיסְטַא?

— נִי, צֶע זְשִׁידֶענִיַאטָא אִיז מַאזֶעפֶּאוְוצִי.

— נֶעכְרִיסְטִי סָאבַּאטְשִׁי!

— טַאי שְׁטְשֶׁע סְלָאטַאקַאמִי, דִיוִים!

— דַאוַואי, חְלָאפְּצִי, טְרֶעשְׁטְשַׁאטִי!

— סָאבַּאק נַאצְקָאוַואטִי!

— דֶערְזְשִׁי, חְלָאפְּצִי!

— הַיי, חְלָאפְּצִי, חְלָאפְּצִי!...*)

— וָואס שְׁוַוייגְט אִיהר, קִינְדֶער! — רוּפֶען זִיךְ אָן צוּ אוּנְז אוּנ־זֶערֶע צְוַויי קָאמַאנְדִירֶען, אוּנ מִיר שְׁטֶעלֶען אָן דִי פִּיילֶענְבּוֹיגֶענְס מִיט דִי רָאדְבִּיקְסְלִיךְ, אוּנ נַח זִינְגְט:

דָרַךְ כּוֹכָב מִיַעֲקֹב, —

וְוזָאשְׁלַא זְוִויעֶזְדַא אִיז יַעֲקֹב.

---

*) — וָואס אִיז דָאס, הְרִיצֶע?

— אַ פָּנִים רוּחַ'לִיךְ?

— נֵיין, סְ'אִיז מַאזֶעפֶּעוְוקֶער יוּדְעלִיךְ.

— יוּדֶען — כְּלָבִים.

— אוּנ נָאךְ מִיט שְׁטֶעקְלִיךְ, וֶועה!

— נֶעמְט, חֶבְרָה, קְלַאפְּט נִיי!

— דִי הִינְט אָנְרֵייצֶען;

— הַאלְט, חֶבְרָה!

— עָי, חֶבְרָה! חֶבְרָה!...

אַל תִּירָא עַבְדִּי יַעֲקֹב —
נֶעפּאוּגאַסְיַא בַּארִין יַעֲקֹב !
און מִיר חאַפּעֶן אוּנְטֶער אוֹיף אַ קוֹג !
נִיֶעט נְיֶעט נִיטְשַׁאוָוא !
נֶע בָּאִימְסַא ·נִיַקאוָוא,
טָאלְקָא בָּאגַא אַדְנַאוָוא!

און דִי מִלְחָמָה פוּן דִי "בְּנֵי יִשְׂרָאֵל" מִיט דִי "פְּלִשְׁתִּים" הָאט זִיךְ אָנְגֶעהוֹיבֶּען ; . . . .

. . . .

קָוועטְשְׁט מִיךְ נִיט, יוּדִישֶׁע קִינְדֶער, אִיךְ זָאל אַייךְ דֶערְצֶעהלֶען ווִי אַזוֹי אִיז גֶעגַאנְגֶען דִי מִלְחָמָה צְווִישֶׁען דִי "בְּנֵי יִשְׂרָאֵל" און צְווִישֶׁען דִי "פְּלִשְׁתִּים" ! פְרֶעגְט מִיךְ נִיט, ווֶער פוּן זֵיי הָאט גוֹבֵר גֶעווֶען ? לְמַאי זָאלְט אִיהר מִיר אָנְטְהוּן יְסוּרִים ?... אִיךְ קֶען אַייךְ נוּר עֵדוּת זָאגֶען, אַז דִי "קִינְדֶער יִשְׂרָאֵל" הָאבֶּען זִיךְ גֶעשְׁטַארְקְט ווִי דִי לֵייבֶּען, גֶעלָאפֶען ווִי דִי הִירְשֶׁען, און גֶעשְׁלָאגֶען זִיךְ מִיט מְסִירַת־נֶפֶשׁ ווִי דִי אֱמֶת'ע גִבּוֹרִים, אַזוֹי אַז אַפִילוּ "מַאפֶּילֶע טוּטָארִיטוּס" אִיז גֶעשְׁפְּרוּנְגֶען אִין פַייעֶר אַרַיין ווִי אַ בַּזִיק און הָאט גֶעקְווִיטְשֶׁעט אוֹיף זַיין דִין קוֹל'כִיל :

— קִינְדֶער ! שְׁלָאפְט זַיי ! הַרְגְט זַיי ! זַיי זָאלֶען אוּנְז דֶערֵיינְטֶען !...

נָאר, אוֹי ווַיעה, וָואס הָאבֶּען נָעבַאךְ גֶעקָאנְט טְהוּן דִי "בְּנֵי יִשְׂרָאֵל", אַז עֶס הָאבֶּען זִיךְ אַרַיינְגֶעמִישְׁט דִי כְּלָבִים, דִי הִינְט פוּן דִי "פְּלִשְׁתִּים", און הָאבֶּען אָנְגֶעמַאכְט אַ שְׁרֶעקְלִיכֶע מְהוּמָה, אַ טוּמֶעל אִין אוּנְזֶערֶע צְווֵיי מַחֲנוֹת. און דִי "בְּנֵי יִשְׂרָאֵל" הָאבֶּען גֶעמוּזְט אַנְטְלוֹיפֶען צוּרִיק מִיט בִּזְיוֹנוֹת (פְרִיהֶער פוּן אַלֶע אִיז גֶעלָאפֶען יוֹאֵלִיק דֶעם נָגִיד'ס פַייל אוֹיס בּוֹיגֶען !) נִישְׁט אַזוֹי פַאר דִי "פְּלִשְׁתִּים", ווִי פַאר זֵייעֶרֶע הִינְט, וָואס הָאבֶּען אוּנְז נָאכְגֶעיָאגְט בִּיז'ן שְׁטָאדְט אַרַיין... אוֹי ווֶעה, פוּן אוּנְזֶערֶע צְווֵיי מַחֲנוֹת אִיז גֶעוָוארֶען אַיין מַחֲנֶה ! מִיר הָאבֶּען שׁוֹין מֶעהר נִישְׁט גֶעזוּנְגֶען קֵיין "אַל תִּירָא עַבְדִּי־יַעֲקֹב, נֶע פָּאוּגַאִיסַא בַּארִין יַעֲקֹב"... נֵיין ! מִיר הָאבֶּען שׁוֹין גֶעזוּנְגֶען אַיין אַנְדֶער לִיעדֶעל ; מִיר הָאבֶּען גֶעשְׁרִיגֶען :

— גְוַואלְד, רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם ! הוֹשִׁיעֶנָא ! !... שְׁמַע יִשְׂרָאֵל !!!...

ו.

גֶעקוּמֶען אַהֵיים זֶענֶען מִיר שׁוֹין שְׁפֶּעטְלִיךְ, אַרוּם מִנְחָה צַייט, אוּנ הָאבֶּען זִיךְ אַרַייְנְגֶעגַנְבֶ'ט, אִיךְ אוּנ מַיין בְּרוּדֶער מָאטִיל, אֵיינְצִיגְ־וַוייז, אוּנ הָאבֶּען זִיךְ בֶּעזֶעצְט אִין אַ וִוינְקֶעל, שְׁטִיל וִוי דִי טַייבֶּעלִיךְ, כְּדֵי מֶע זָאל חָלִילָה נִיט דֶערְזֶעהן אוֹיף אוּנְז קֵיין סִימָנִים, דִי צֶעפְּלִיקְטֶע קָאפֶּאטְקְלִיךְ. בֶּעדַארְף אָבֶּער דֶער גוּטֶער יָאהר אֻנְטְרָאגֶען אַ גַאסְט, אוּנְזֶערֶע אַ מוּמֶע רֵייזִיל פוּן יַאמְפֶּעלִי. אַ גְדוּלָה, זִי הָאט זִיךְ נִיט גֶעזֶעהֶען מִיט אוּנְז שׁוֹין כְּמְעַט אָנְדֶערְהַאלְבֶּען יָאהר.

— יוֹסִיל! מָאטִיל! — רוּפְט אוּנְז דִי מַאמֶע — דִי מוּמֶע רֵייזִיל אִיז גֶעקוּמֶען!

מִיר רִיהְרֶען זִיךְ נִיט פוּן דִי עֶרְטֶער.

— וואוּ זֶענְט אִיהר עֶרְגִיץ? — שְׁרַייט דִי מַאמֶע — וָואס הָאט אִיהר זִיךְ בֶּעגְרָאבֶּען דָארְטֶען?

מִיר שְׁוַוייגֶען שְׁטִיל!

גֵעהט צוּ דִי מַאמֶע, דֶערְזֶעהט אוּנְז, אוּנ טְהוּט אַ פְּלֶעסְק מִיט דִי הֶענְד:

— אַ דוּנֶער אִיז מִיר! אַ שְׁלַאק אִיז מִיר! יְרַחְמִיאֵל, וואוּ בִּיזְט דוּ? קוּם נָאר אַהֶער, וֶועסְט דוּ זֶעהֶען אַ שֶׁענְס!

גֵעהט צוּ דֶער טַאטֶע, אַ יוּד אַ קְרַאנְקֶער, פוּן זִינְט אִיךְ גֶעדֶענְק אִיהם הוּסְט עֶר. בְּלַייבְּט שְׁטֵעהְן בֶּעטְרַאכְט אוּנְז בֵּיידֶען פוּן קָאפּ בִּיז פִּיס אוּנ עֶס הוֹיבְּט זִיךְ אָן אַ חֲתוּנָה — מִיר זָאלֶען אִיהם זָאגֶען: וואוּ זֶענֶען מִיר גֶעוֶועזֶען? וָואס הָאבֶּען מִיר גֶעטְהוּן? אוּנ מִיט וֶועמֶען הָאבֶּען מִיר זִיךְ גֶעשְׁלָאגֶען? מִיר שְׁטֵעהֶען בֵּיידֶע, אִיךְ אוּנ מַיין בְּרוּדֶער מָאטִיל, אוּנ קוּקֶען אַרָאבּ אוֹיף דֶער עֶרְד אוּנ טְרַאכְטֶען זִיךְ: "הַלְוַאי וָואלְט זִיךְ אִיצְטֶער גֶעעֶפֶענְט אַ קֶבֶר, וָואלְטֶען מִיר פְּטוּר גֶעוָוארֶען פוּן אַלֶע צָרוֹת!"... אוּנ דֶער טַאטֶע הֶערְט נִישְׁט אוֹיף צוּ פְרֶעגֶען:

— נוּ, זָאגְט שׁוֹין: וואוּ זֶענְט אִיהר גֶעוֶוען? וָואס הָאט אִיהר גֶעטְהוּן? מִיט וֶועמֶען הָאט אִיהר זִיךְ גֶעשְׁלָאגֶען?

אוּנ דִי מַאמֶע שְׁטֵעהט בַּיי דֶער זַייט אוּנ טָאטְשֶׁעט אִיהם.

— אויך מיר אַ טאַטע! ער זאָל דאָס זאָגען אַ קרום וואָרט! בײ־לײטען אַ טאַטע לייגט אַנידער און פּיצקעט אָן, אַ קינד זאָל וויסען דאָס אַנדערע מאָל! סע זאָל פיהלען! סע זאָל געדענקען!...

דער טאַטע אָבער שלאָגט אונז ניט, ער שלאָגט אונז קיין מאָל ניט. ער נעמט אונז נור מיט ווערטער. ער הערט אונז ניט אויף צו פרעגען וואָס וועט זיין פון אונז דער תּכלית? ער עסט זיך אָב דאָס האַרץ. ער פערהוסט זיך און זאָגט, אַז מיר זענען איהם מקצר ימים... ווײנען מיר שטילערהייט, און זאָגען זאָגען מיר ניט, אַ וואָרט ניט.

— וואָרט! וואָרט! — זאָגט צו אונז די מאַמע — לאָמיר יוד דערלעבען מאָרגען אם ירצה השם, איך וועל אייך שוין צושטעלען אַ ביינקעלי בײם רבי'ן!...

אויף מאָרגען נאָך ל״ג בעומר, אַז מיר זענען געקומען אין חדר אַרײן האָבען מיר שוין געטראָפען די מאַמע אין חדר מיט נאָך עטליכע מאַמעס, וואָס זענען געקומען אונז צושטעלען ביינקעליך צום רבי'ן. און דער רבי, רב יודיל מלאך המות, האָט זיך דווקא נישט געלאָזט לאַנג בעטען און האָט אונז מקיים פּסק געווען אַלעמען פון זיין ברייטער האַנד, אַזוי ווי ער האָט אונז צוגעזאָגט, חלילה נישט דורכגעלאָזט קײנעם. און אַז ס'איז געקומען צו ליפּא־שלום־אייזיקס, האָט ער מיט איהם לאַנג—לאַנג געריינגעלט זיך, געבאָרעט. ליפּא, אַ בר־מצוה יונגיל און אַ חתן מיט אַ זייגער און מיט אַ זילבערנע קאַפּערטע, האָט נישט געוואָלט בשום אופן זיך לייגען פאַר די ווייבער — און ליפּא האָט אויסגעפיהרט זיינס: די ווייבער זענען זיך צוגאַנגען און דער רבי האָט איהם אַרײנגעצימבעלט אַריבער פופציג.

פון דעמאָלט אָן האָבען מיר זיך געגעבען דאָס וואָרט, און אייך קינדער, זאָג איך אויך אָן דאָס אייגענע, אַז איהר זאָלט קיין נאָך קיין מאָל נישט מלחמה האַלטען מיט די „פּלשתים"!...

אויסגאַבען פון „פאַמיליען־ביבליאָטעק" וואַרשא.

1) פּעסעלע דעם רבינ'ס — שלום עליכם — 5
3) דער קויש — ל. שפּירא — 5
4) אלמנה נומר 1 — שלום עליכם — 5
5) אלמנה נומר 2 — שלום עליכם — 5
6) אלמנה נומר 3 — שלום עליכם — 5
7) פערשפּעטיגט — אברהם רייזען — 5
9) גוטע ברידער קאָמעדיע — אברהם רייזען — 5
10) מאַמענטען — שלום אש — 15
11) אַ וויגרישנער בילעט — שלום עליכם — 15
12) שמואליק — שלום עליכם — 5
13) יוסף דער דזענטעלמאַן — שלום עליכם — 10
14) די יונגע ליעבע — ד. פּינסקי — 5
15) שפּרינצע — שלום עליכם — 5
16) דער שפּיאָן — מ. טייטש — 5
17) די יורשים — שלום עליכם — 5
18) מיט'ן עטאַפּ — שלום עליכם — 15
19) די ערשטע קאָמונע — שלום עליכם — 10
20) דער בלינדער — גיואָי דע מאָפּאַסאַן — 5
21) חיה, טביה דעם מילכיגער'ס — ש. ע. — 5
22) די ערשטע יודישע רעפּובליק — ש. ע. — 10
23) 13 פּעראייניגטע שטאַאַטען — ש. ע — 10
24) 13 געפּאַנגענע — שלום עליכם — 10
25) עולם הבא — שלום עליכם — 10
26) דער קרבן — יעקב גאָרדין — 5
27) הונדערט איינס — שלום עליכם — 5
28) די ציגיינערין — אברהם רייזען — 5
29) ערב־פּסח'דיגע עמיגראַציע — ש. ע. — 5
30) שמעון — גיואָי דע מאָפּאַסאַן — 5
31) דער יונגסטער פון די מלכים — ש. ע. — 5
32) די באַראָנעסע — וו. דאָראָשעוויטש — 5
33) אין יענער צייט — מענדעלע מו"ס — 10
34) טביה'לע — יעקב דינעזאָהן — 5
35) אָרעמקייט איז קיין שאַנד — „ — 5
36) אויף יענע זייט סמבטיון — ש. ע. — 10
37) שלאָפען ווירט זיך — א. טשעכאָוו — 5
38) ל"ג בעומר — שלום עליכם — 5
39 מתושלח אַ יודיש פערדיל — ש. ע. — 5
40) דער זייגער — שלום עליכם — 5
41) מילכיגס — שלום עליכם — 5
42) אַ מעשה אָהן אַנ'עק — שלום עליכם — 25
43) ווען איך בין ראָטשילד — שלום עליכם — 5
44) אַ פּוילישער גלח — אברהם רייזען — 5
45) גזלנים — שלום עליכם — 6
46) אַ גרויסער געווינס — שלום עליכם — 8
47) סאָפיע — ב. גאָרין — 5
48) צוויי טויטע — שלום עליכם — 8
49) דאָס פּאָר־פּאָלק — שלום עליכם — 8
50) קאָנקורענטען — יונה ראָזענפעלד — 5
51) מענשען — שלום עליכם — 15
52) שמשון שלמה — יעקב דינעזאָהן — 5
53) כל נצעם — שלום עליכם — 7
54) טביה דער מילכיגער פאָהרט אין ארץ־ישראל — שלום עליכם — 7
55) בעשייניגט די חתונה — מ. ספּעקטאָר — 5
56) גאָלד־שפּינערס — שלום עליכם — 5
57) די שטאָדט כתרילעווקע — שלום עליכם — 5
58) פיר זענען מיר געזעסען — ש. ע. — 15
59) די דערטרונקענע — ס. טשעטשערלינק — 5
60) פריהער און שפּעטער — ג. וועגדראָף — 5
61) די גרויסע בהלה — שלום עליכם — 15
62) דער דיספּוט — ל. טאָלסטאָי — 5
63) ביים קעניג אחשורוש — שלום עליכם — 5
64) מיין ערשטער ראָמאַן — שלום עליכם — 10
65) דער גאַסען־הענדלער — א. פּראַגס — 10
66) ראַבטשיק אַ יודישער הונד — ש. ע. — 5
67) בערדיטשעווער טראַמוואַי — ש. ע. — 5
68) בערדיטשעווער האָטעלען און רעסטאָראַנען — שלום עליכם — 8
69) בערדיטשעווער טעאַטער — ש. ע. — 5
70) בערדיטשעווער שרפות — ש. ע. — 5
71) די פריהליכע קאָמפּאַניע — ש. ע. — 15
72) די געפאַלענע פרוי — א. גאָרשין — 10
73) די נקמה — א. רייזען — 5
74) די ווייסע כפּרה — שלום עליכם — 10
75) דער טוידטער אתרוג — שלום עליכם — 10
76) אַ בוידעם אַ מעשה פון טביה מילכיגער — שלום עליכם — 7
77) הייַנטיגע קינדער — שלום עליכם — 8
78) חנוכה־געלד — שלום עליכם — 7
79) אַלעמען גלייך — שלום עליכם — 10
80) אַ פערשטערטער פּסח — שלום עליכם — 7
81) — שלום אש — 5
82) אונטערען באַנק — מ. ספּעקטאָר — 5
83) צוויי שלח־מנות'ן — שלום עליכם — 5
84) גלות־דאַטשע — שלום עליכם
85) אין די וואַרעם־בעדער — ש. ע.
86) מילכיגס — שלום עליכם — 5
87) אויסגעטרייסעלט — שלום עליכם — 5
88) אַ כלה אויף מבינות — א. רייזען — 5
89) חרוסת — שלום עליכם — 5
90) אַ פריהער פּסח — שלום עליכם — 5
91) זעליג מעכאַניק — שלום עליכם — 10
92) לאָנדאָן — שלום עליכם — 10
93) אויפ'ן פידעל — שלום עליכם — 8
94) פּאַפּיטרלעך — שלום עליכם — 10
95) סענדער בלאַנק — שלום עליכם — 35
96) אַ כבוד'יע פּרנסה — שלום עליכם — 8
97) איין מאָל אַ סוכּה — שלום עליכם — 5
98) מיליאָנען — שלום עליכם — 20
99) די פאָן — שלום עליכם — 5
100) בלומען — שלום עליכם — 7
101) עס פידעלט נישט — שלום עליכם — 7
102) שלים־שלים־מזל — שלום עליכם — 7
103) פערבענקט אַהיים — שלום עליכם — 5